

Déspotas insensatos,
Forzás, forzados grillos;
Pode operar o ferro,
Un corpo enfraquecido;
Mais as nobres idéas,
E gloriosos instintos...
Eses... non pode, non o
(duro ferro,
Nin a morte, extinguitos!)
Edoardo PONDAL

A Nosa Terra

(NUESTRA PATRIA)

Ano XXIX

BOS AIRES, OUTONO DE 1945

Redacción - Ademiración: Rúa BELGRANO 2186

CORREO ARGENTINO

Central B

FRANQUEO PAGADO
Concesión No. 2032

TARIFA REDUCIDA
Concesión No. 2727

SEMPRE EN GALIZA

Fragmento do gran libro de Castelao do mesmo título

García Martí (escritor pouco galeguista) no seu libro "Una punta de Europa", bota de menos en Galiza o tono declamatorio que usan os casteláns. Os galegos falan sempre en tono menor, sen áñasis nin voluptuosidades, sen acentuación teatral. O silencio literario de Galiza, causado pol-a imposición do idioma de Castela, produxo un encollimento do ánimo, e todo galego (como todo catalán ou vasco) vese forzado a traizar o xenio natural da súa expresión e ten de ir axeitándose e desfigurándose ao servizo da língua forasteira, sen chegar endexamáis á perfección dos que inconscentemente i espontáneamente usan a língua propia, "la que mamaron en la leche", como decía Cervantes.

En Galiza, inda as mesmas xentes que non saen d-alí, as xentes do povo que se sirven da súa língua, como queira que ésta, durante motio tempo, pasou a ser o idioma das crases inferiores, teñen sempre un pouco de rubor ao falaren, coma se a concencia os acusara de empregarem un instrumento vil ou enveleido. Non hai que decir que ese rubor chega ao máisimo cando empregan o castelán. Dá mágoa que falte ese vigoroso tono n-un país tan rico en intimidades espirituales, porque así como a declamación nas terras casteláns resulta algo puramente esterno, eco e monótono, no chan galego, más fecundo en matices, tería de ser más compreta e intresante. O galego é home de matices, fecundo en aspeitos sentimentais, e se poíse expresar os seus sentimentos con flebilidade e domío do instrumento verbal, tería unha grande avantage sobor do home de Castela. Todo esto dílo García Martí, e pon o dedo na chaga ao facer derivar da hexemonía lingoística de Castela o apoucamento expresivo dos galegos e a súa falla de acentuación decorativa e teatral. Nós non damos bós actores de teatro, nin sabemos colocarnos en primeiro plano... Pero non se trata de competir cos casteláns na expresión enfática e retórica da vida, nin en saber colocarse ante unha máquina fotográfica, non; os galegos somos pudorosos e incapaces de bulrmos as sentencias que nos dita o proprio xuicio — un xuicio moi antigo e moi nobre—. Aos galegos fámos rir a ousadia dos que non teñen pudor e a toda costa se colocan diante de nós, en actos de pura vaidade; pero non todolos galegos se sinten partícias de Galiza e representantes da súa diñidade, pois ás veces envexan aos casteláns e tratan de imitálos... Non-os alarma o complexo de inferioridade, que en algúns alleeiros chega até o envilecimento; pero alármanos que homes de tan clara intelixencia como García Martí endexamáis escribiran na fala do seu país e preferiran vivir xunguidos a Castela por venceiros de vasallaxe. Se a escravitude da língua produce o encollimento do noso ánimo é xusto que

os galegos superiores falei i escriban na língua do povo. Ningún galego culto debe consentir que a fala do seu povo —unha fala de príncipes, que ainda é señora en Portugal e Brasil— sexa escrava no patrio lar, sen dereito a ir á escola nin a presentarse como igoal do castelán. Galiza é un povo encollido, tímido, homilde? Non, por certo, pois fala o seu idioma ainda que sempre lle dixeron que o castelán era mellor. Encollidos, tímidos, homildes, son os galegos que falan en castelán e que literariamente endexamáis recuren ao galego.

Non sabemos se a língua é un eco dos sentimentos intransferibles dun povo ou se na fala se modelan os pensamentos e o ser moral da nación. Sabemos, eso sí, que de todolos vencellos sociaes d-unha nación, a fala é o primordial i esencial, porque aglutina e carateriza ós elementos do grupo e mantén a potencialidade do feito nacional. O apagamento d-unha língua corresponde á dexeneración do povo que a fala e á rendición da súa nacionalidade, pois desprezar a língua materna é renunciar a sacratísimos dereitos, que sóio se declinan cando a diñidade está anestesiada. Galiza é, sen dúvida, un povo viril, porque conservou a súa fala en condicións totalmente desfavorables, demonstrando con este soio feito a firmeza e nobreza do seu caráiter, pois ningún outro povo hispánol foi tan espiritualmente rexo, valir e resistente; pero non abonda que un povo fale a súa língua se os elementos más cultos non a diñifican, cultivándoa literariamente e falándoa nos intres más solemnies. E así como a Galiza dos traballadores sempre obedeciu ás verdades do sentimento, non podemos decir outro tanto dos que intentan rexir a causa pública e mandar no povo, falando sempre en castelán, por ser a língua soxuzgadora, e desprezando a língua do povo que eles pretenden rexir. Iñoran que o cultivo e diñificación da língua corresponde a un grado superior da concencia política e social, e que, por ende, a postura galeguista —digámolo d-unha vez— provén d-unha capacitación para dirixir, ordear e gobernar en Galiza. ¿Concibese que un home en Galiza poida ser "algún" cando non sabe ou non quer falar a língua do povo? As verbas casteláns, en boca de galegos, son cásque sempre verbas envilecidas, incapaces de resoaren na concencia dos auténticos galegos; pero tamén hai concencias envilecidas por complexos de inferioridad, sóio capaces de admiración ante poses decorativas e lingoaxes de teatro. E xa é hora de decir que Galiza será forte en Hespaña cando se negue a falar castelán e fale fortemente a súa língua. Un galego pode falar o castelán co mesmo intrés con que fala calquera outra língua estranxeira; pero en canto un galego fale o castelán como língua propria deixá de ser

galego sen que por eso chegue a ser castelán.

Os argumentos que lanzan os casteláns contra o noso idioma non revelan, certamente, un gran enxeño; pero sí, unha grande impudicia. Decir —poño por caso— que endexamáis se prohibeu o emprego e cultivo do galego cando sempre se nos impuxo a língua de Castela; non é acaso unha impudicia? Pero hai más desvergoña nos que fan "chistes" a costa da natural semellanza dos romances, coma se o galego fose, por esa semellanza, unha imitación ridícula do castelán e o castelán non poidera ser unha imitación do galego. Nós non decimos que o castelán sexa o galego moderno, como acabo de ler nun periódico; pero menos podemos admitir que o galego sexa unha corrupción do castelán, pois se filolóxicamente ningún romance procede d-outro, e todos eles son fillos do sermo vulgaris, non hai dúvida de que, literariamente, o castelán débelle moito ao galego antramentas que o galego non lle debe nada ao castelán. Ta-

tras. Ben saben os centralistas que a dominación de Galiza endexamáis será efectiva antramentas fale un idioma diferente do castelán.

Agora será ben reproducir algúns razoamentos que xurdien dende o fondo do século XVII, antes da renascencia literaria de Galiza, e que son do P. Feixón: "Que a língua lusitana ou galega debe considerarse dialecto separado da latina, e non subdialecto ou corrupción do castelán, próbase coa evidencia do maior parentesco que ten aquela que está coa latina". Non hai dúvida —dijo P. Feixón— de que as voces latinas dexeneraron menos no galego que no castelán. Esto non sería así se a língua galega fose corrupción ou subdialecto do castelán, pois canto más se arreda unha língua da fonte máis se arreda da enxebreira do seu orixe. Se polo maior parentesco que ten un dialecto coa súa língua orixinal tivéramos de medir a categoría que lle corresponde aos varios dialectos da língua latina, díriamolle a preferencia ao italián e colocaríamos en segundo lugar ao galego ou portugués. Claro está que por este principio non se debe facer xuício da calidade dos dialectos, porque incluso unha fala pode ser moito mellor que aquela de quen procede; pero no tránsito con que soleríñamente a língua orixinal vai declinando ao dialecto, no seu desvío, márcanse os grados da súa enxebreira. Podemos, pois, afirmar que o galego é más enxebre que o castelán, porque se fixou prematuramente, moito antes de fixarse o castelán, e, polo tanto, non se pode decir que o galego proveña do castelán. Podíamos mellorar o discurso do P. Feixón engadindolle outros do P. Sarmiento; pero abordan as razóns do noso primeiro eruditio. Pola miña conta discurso e digo, sen ser eruditio, que se nas voces galegas está o siño indeleble da súa enxebreira e se a nova forma do latín en Galiza chegou a un estado sensible de permañencia cando en Castela seguía corrompíndose, nin tansiquera é verdade de que os romances hispánoes nasceran ao mesmo tempo. O galego é a forma más antiga das línguas neolatinas de Hespaña e a primeira que alcanzou un pleso desenrollo literario. Non é, pois, unha impudicia negarlle ao galego o caráiter de idioma cando non se lle regatea ao castelán?

O mesmo P. Feixón demostrou que a língua galega non é distinta da portuguesa, por seren pouquísimas as voces en que discrepan unha língua da outra; pero non hai dúvida de que o arredamento político fixo declinar o romance orixinal en dúas formas dialectas, que se prestan a falsas interpretacions. En verdade o portugués é o ramo máis vizoso e fecundo; pero a língua que fala o povo galego é o mesmo tronco do albre. O P. Feixón discorre que o portugués e o galego son un mesmo idioma, porque nasceu nos tempos suevos,

cando ambos povos formaban unha soia nacionalidade, separada de todas as demás provincias e baixo a dominación duns mesmos reis, e polo tanto, era preciso que ao corromperse ali a língua romana xurdira un dialecto uniforme. "En fin —sigue razonando o P. Feixón— diremos, en honor da nosa patria, que se o idioma de Galiza e Portugal non se formou promiscoamente a un tempo nos deus reinos, senón que de ún pasou ao outro, debe discurrirse que de Galiza comunicouse a Portugal, non de Portugal a Galiza. A razón é porque durante a unión dos dous reinos no Goberno suevo, Galiza era a nación dominante, respecto de ter nela seu asento e corte aqueles reis. Polo que, así os escritores hispánios coma os extranxeiros, chaman aos suevos absolutamente reis de Galiza, atribuíndolle a denominación á coroa pol-a provincia dominante, coma denantes da unión con Aragón chamaban absolutamente reis de Castela aos que, xuntamente con Castela, rexían outras moitas provincias de Hespaña. E o mesmo diremos dos reis de Aragón respecto das demás provincias unidas a aquela coroa. Sendo, pois, durante aquela unión o reino de Galiza asento da coroa, é claro que non pudo tomar o idioma de Portugal, porque endexamáis a provincia dominante o toma da dominada, senón ao contrario".

mén adoitan a rifaren connosco cando publicamos libros de intrés xeral en língua galega, e a cada paso sacan a relocir o escaso valor bibliográfico da nosa língua. Perécelles moi mal que escrebamos o galego, pero burlanxe de nós cando non o escribimos. Eles espulsaron das escolas o xenio do lingoaxe galego e agora andan a decir que o galego é unha língua rústica e inulta. Agás Menéndez y Pelayo non hai no Centro de Hespaña un soio investigador que non se poña impudicamente ao servizo do feito hexemónico e non trate de furtar ou amingoar os merecimentos lingoísticos e literarios de Galiza. O galego, para eles, foi o galaico-portugués; pero agora séio eisiste o portugués, porque o galego xa non é unha língua... A política centralista manexou de tal maneira os vocablos "idioma" e "dialecto"— aplicando o primeiro somentes á língua do Estado — que a xente iñorante chegou a creer que o galego proviña do castelán; pero cando esta iñorma xa non corría como válida entón rebaixábase a categoría do galego decidindo que era un dialecto do portugués. E semellante ideia, saída de Hespaña, sigue correndo ante estranxeiros de poucas le-

Unha Grata Visita

Co gallo dos altos de despedida dos ministros e diputados republicanos hispánios, que viaxaron a México pra intervir nos debates do parlamento hispánol exiliado, viñeron a ésta, en representación de entidades afins do Uruguai, os nosos e ben estimados irmáns Luna, Canabal e Lorenzo Goenaga, presidente e vicepresidente, respectivamente, da benemérita Casa de Galicia de Montevideo. Xa o mes anterior, en agosto, tuvemos a lección de saudalos, a raíz da inauguración do busto de Alexandre Bóveda, no Centro Orensan, ao que asistiron, especialmente invitados, e entre os que se atopaba o cordial e aitivo secretario de Casa de Galicia, irmán Francisco López Maseda, a quienes a nosa coleitividade agosallou con unha comida e outros homaxes e atencions cordiales, ben merecidos, por certo; pois os nosos irmáns do Uruguai, son acreedores a máis cordial estimación; tanto pol-a súa aitación-coleitiva, como polo seu patriotismo, desinterés e nobleza de procederes.

Desde estas columnas lles enviamos os nosos fraternal saudos, cheos de emoción e de sentido cordialidade, facéndoos sensibels aos demás compañeiros de Direitiva.

As Parolas e os Feitos

HOMAXE BEN MERECIDO

A colectividade galega apréstase pra rendirlle a unha das súas más grandes figuras, un agasallo popular que, a ben seguro, abranguerá amplas proporcións. O día 18 do mes entrante, o profesor da Facultade de Medicina de Zaragoza i-ex Decano da mesma, doctor G. Sánchez Guisande, residente entre nós desde a caída de Hespaña nas máns críminales do falanxismo.

Este homaxe consistirá en un banquete orgaizado por unha nutrita comisión de persoas de longa e conocida actuación no seo da nosa colectividade, contando coa adhesión de numerosas entidades da Capital e do interior do país, en cuxas adhesións formulan elevados conceitos sobre a vigorosa personalidade do doctor Sánchez Guisande.

Poucas demostracións de aprecio más merecidas e más xustas. Porque, de toda esa "Galicia peregrina" residente n'este país, poucas, moi pouquíñas figuras intelectuais se puxeron ao servizo da nosa colectividade pra desenvolver n'ela unha eficiente labor cultural, tan competente e tan outa como a que ben realizou o doctor Sánchez Guisande; e non somentes entre nós, senón tamén nos círculos científicos arxentinos, desenvolveu unha proficia labor, onde goza de gran respeito e estimación, tanto pola súa sabencia como pola severa ética profesional que o enaltece e nos prestixia.

O ato, como dímos, ha de ter contornos extraordinarios. A nosa colectividade distingue ben á os desinteresados, intelixentes e traballadores, e sabe recoñecer méritos e premialos con emoción e xenerosidade.

XINNASIA MONARQUICA

Dende fai douce anos a esta parte, vense facendo en Hespaña xinncias monárquicas. Pero, nos derradeiros tempos, está arrebiado; sobre todo dende fai tres meses. Os monárquicos están empêñados en traer a don Joan, porque dín que é a única maneira de poder arrancar as "cosas de España". Pra eso, e a fin de embauar aos timoratos, esgrimen aquelo de evitar unha nova guerra civil. Até nos queren facer ver ao pretendente, como sinceiro demócrata e como nemigo do réxime falanxista, pra facel-o más simpático ao povo. Claro está, que, a monarquía non lle desagrada a certas "democracias" europeas e ainda americanas; pero, é o caso terrible que non lle gosta ao povo hespanol, que é o que terá que sufrila, se ésta logra imponerse... e hay que contar con él.

Os monárquicos, agora, queren convertir ao falanxismo en un chivo emisario, pra botarille a culpa irremediablemente imperdonable do desastre hespanol.

Pero, ao povo hoxe xa non se lle pode engañar, así como así; sabe moi ben que son, precisamente, os monárquicos, os culpables do actual estado de cousas en Hespaña. Eles foron os que crearon e agarraron esa frota de criminalidade e alevosía que é o falanxismo, con que aferrollaron ao povo para poder, deste xeito, conservar os seus privilexios feudais. O falanxismo non é más que a suma de estes tres factores: teocracia, plutocracia e autocracia. Mientras estos factores non desaparezan, non haberá endexamais unha verdadeira e auténtica democracia. Compre, pois, facelos desaparecer, anque a loita sea brava, porque é necesario.

SOFISMAS, NON

Despois de moito bourar n'ellos, os directivos do Centro Gallego, dispoñense a "farrearse" uns pesos en facer algunas labor cultural. Mais vale tarde que nunca! Pero é o caso que a labor cultural que se proponen facer, non é como nós — cándidos — creímos que iba a ser: en galego. Pois se trata d'uns premios literarios, bastante ben remunerados, en castellano. E certo que algúns son pra obtantes que se suponen arxentinos; pero tamén os hai pra temas en que poden intervir os galegos; non embargante, non figura n'este concurso o noso, o noso, señores, idioma galego. Por qué? Téneno a menos? Parécelles infre? Complexo? De todo hai, como na viña de El Señor! O caso é que, o diñeiro do Centro Gallego, gástase con eutería, cando de obra cultural se trata; e cando se chega a gastar con certa xenerosidade, a labor cultural ten de realizarse en castellano. De seis ou sete mil pesos que se invierten en premios literarios en castellano, non hai un miserabel billete de cen pesos para un traballo en galego. Esto, queridos amigos da Direitiva do Centro Gallego, é, verdadeiramente, insoportable, por antipatriótico e degradante.

Esta conduta dos señores directivos do Centro Gallego, é a consecuencia lóxica do "slogan" lanzado a voar n'un banquete celebrado fai uns meses por unha sociedade vinculada aos principais xerifaltes da nosa gran entidade mutualista. Ali, nos consabidos discursos, se dixo esta patriótica e cultural herexía: "Se puede hacer cultura gallega en castellano". Dita con maxistral énfasis, causou nos pasquatos presentes unha singular e complexa xedicia. Foi o séamo abrете. Foi o evanxelio.

A cultura dun povo non se pode elaborar se non no idioma de ese povo, que é o órgano de expresión do seu máis íntimo sentir e do seu máis fondo pesar. E más: un idioma diferencia unha cultura. Así se dí: cultura a francesa, inglesa, italiana, alemana, árabe, rusa, etcétera. A quién se lle ocorre decir que se pode facer cultura alemana en idioma árabe ou fancesa en idioma castellano? Sólo o que asóu a manteigase lle pode ocorrir semellante cousa! A cultura galega hai que facela en galego. Ningún historiador literario castellano, incluirá na historia de sea literatura, a un Pondal ou a un Cabanillas, por exemplo; en troques fará co Pardo Bazán e con Valle Inclán. Porque estos escritores, apesar de ser galegos, o seu vehículo de expresión foi o castellano e non o galego. Estamos, señores directores do Centro Gallego! Desexamos, eisímos, que esta afrenta o noso idioma, non se repita máis! Sofismas, non!

ROJA Y GUALDA

A igual que o ano pasado, e tantas outras veces, este doce de outono, absurdamente chamado Día da Raza, o orgullo da colectividade galega, o seu magnífico Centro, apareceu embadurnado de bandeiras monárquicas, sobre todo, no fronte que dál polo Avenida Belgrano, en olímpica e victoriosa ostentación. Xa non hai máis republicanos na Direitiva do Centro! ¿Qué se fixo de todo aquel entusiasmo republicano dos socios de fai dous, catro, seis anos atrás? Se nos quedamos caladiños, calquer día metemos a Embaixada e o Consulado franquista no Centro. Non les parece aos señores socios, que debemos facer algo pra evitar-o?

RAMON CARBALLO.

Audición, Recordando a Galicia

Por L. S. 2 Radio Buenos Aires, os domingos de 13 á 13 e 30, trámitese esta fina e ben ourentada audición radial que dirixe a simpática e intelixente actriz Maruxa Boga, tan ben coñecida no noso ambiente colectivo, onde goza de ben gañada e merecida estimación.

O solo nome de Maruxa Boga xa é garantía máis que suficiente.

"Historia de la Medicina"

DO DR. GUMERSINDO SÁNCHEZ GUISANDE

Acaba de aparecer baixo o tíduo de "Historia de la Medicina" un libro debido a pluma do Dr. Gumersindo Sánchez Guisande.

Nun párrafo da sua presentación dase unha síntese do contenido desta interesante obra. Dí así: "En este libro se ofrece al lector una visión histórica lo más amplia posible de la ciencia médica, cuyo proceso, al mismo tiempo que aparece descrito y enjuiciado en sus particularidades específicas, se halla constantemente referido en estas páginas al curso general de la historia humana, de la cual se dan en cada momento los trazos más salientes".

O libro está dividido en oito capítulos, a saber: Iº La Medicina Primitiva; IIº Medicina Antigua. La Medicina en los pueblos del Asia Menor. La Medicina en el Extremo Oriente. La Medicina en América. La Medicina en los pueblos del Mediterráneo. IIIº La Medicina en la Edad Media. Las escuelas médica medievales. Características y aportaciones de la medicina medieval. IVº La Medicina en el Renacimiento; Vº La Medicina en el Siglo XVII; VIº La Medicina en el Siglo XVIII. Doctrinas espirituistas. Doctrinas fisiológicas; VIIº La Medicina en el Siglo XIX. Luis Pasteur y José Lister; VIIIº La Medicina en el Siglo XX.

Con máis de mestre fica estposta nas 351 páginas, que contén o manual, unha crara síntese que abarca o desenrollo da arte e ciencia de curar as doenças dende as primeiras observaciones e esperencias deixa os nossos días.

Senala moi ben o autor os interes nos que a observación dos feitos naturaes vai botando as bases do pensamento científico, e aqueles outros nos que éste se ve interferido ou suplantado por ideas que atribuyen as enfermedades e a virtude de curarlas a forzas sobrenaturales. Demais vai fixando os adiantos e recuos, e as causas que os determinan.

Emprega o Dr. Sánchez Guisande unha lingua crara e sencilla e un senso pedagógico que leva a acratar por adiantado toda posibel escuridade ocasionada polo tecnicismo.

Por elo iste libro é fácil de entender e a sua leitura resulta interesante dende a primeira página.

Fábrica de Sobres

Fotográficos y Radiográficos para el Comercio y la Industria

Pedro F. Darrigol

M. DE OCA 202 - 3º F.

U. T. 28 - 9081

Señorita Boga e F. Iglesias

te para avalar calquier aito artístico que éla dirixa ou calquier empresa artística que emprenda.

Rapaza de singulares dotes de actriz, de voz calida, flexible, chea de matices e, quizaves, hoxe, a millor actriz con que conta a nosa colectividade.

Exusado será decir, entón, que a audición Recordando a Galicia, é un verdadeiro pracer escoitala. Ademais, conta coa eficaz colaboración do coñecido actor galego Fernando Iglesias (Tacholas) "partenaire" da señorita Boga, na dirección desta excelente hora radial. A parte musical está a cargo do inspirado compositor, señor Aróstegui. Nos poucos meses que leva de rixen.

fundada, fixo e fai unha destaca da e acertada labor galeguista, e de difusión da nosa cultura e de eisaltación dos seus valores máis puros e positivos.

Por ela falan e falaron Casteiao, Prada, Alonso Ríos, Sánchez Guisande, Núñez Búa e outros coñecidos intelectuais galegos, que informan os moitos radiouintes, sobre múltiples problemas relacionados coa nosa Terra, coa competencia e claridade n'ellos caraterística. Nosas felicitacións a señorita Boga e o noso ben querido Tacholas, e dentro destas columnas agoirámosles un franco e rotundo éxito, na empresa que tan acertadamente dir-

Subscripción a Favor da Viuda e Fillos do Músico Galego M. Prieto Marcos

Pra contribuir a ista colecta, que iniciaron uns bós amigos do gran músico e poeta desaparecido, os membros da Xunta E. da Irmandade e algunos irmandinos que se achaban presentes na derradeira xuntanza resolvieron contribuir cos seguintes aportes:

Siñor Marcelo Lastra	...	\$ 2.—
" Antón Gómez	...	2.—
" Rodolfo Prada	...	5.—
" M. López (filló)	...	2.—
" Francisco Regueira	...	2.—
" Claudio López	...	2.—
" Daniel Calzado Puceiro	...	5.—
" Domingo Maza	...	10.—
" Dr. A. Castelao	...	1.—
" Xosé B. Abraira	...	5.—
" Xosé R. Seixo	...	1.—
" Antón Alonso Ríos	...	2.—
" P. Campos Couceiro	...	2.—
" Xosé R. Viqueira	...	5.—
TOTAL	...	\$ 46.—

Irmandade Galega

BELGRANO 2186

U. T. 47 (Cuyo) 7062

SOLICITUDE D'INGRESO

Buenos Aires, ... de 1945

O socio que subscribe, presenta ao Sr.	...
domiciliado na rua	N. ...
de estado civil	de profesión
de nacionalidade	nado no pobo de
...	concello
provincia	o dia
de ...	do ano ... , quen coñece
os estatutos da Irmandade e deseja ser inscrito como socio.	...
Firma do propONENTE	Firma do propOSTO
Aceptado na xuntanza do dia ... Socio N. ...	Socio N. ...

PENEIRANDO FARIÑA ALLEA

Miudeces Trascendententes

Por VAZQUEZ DA XESTA

Cando nós, unha e outra vez, afitábamos cara a necesidade de que as organizacións políticas da nosa Terra, fora cal for sua ideoloxía, debían ter por marco desciplinado a realidade galega, contestábasenos, con ínfulas de sabiondos, que iso eran miudeces.

Cando nós predicábamos un Alerta cada vez que xurdía un deses santóns da política do Estado centralista, que espoñía un programa onde había, en teoría, un remedio para cada doença e unha solución standar para cada problema, os nosos papanatas, repetían como papagaios: ¡Bah, iso son miudeces trasnoitadas. Agora co teléfono e a radio achásase o mundo!

Cando nós chamábamos a dinidade individual e coleitiva dos galégos para quitarmos a Galiza do furgón de cola e deixarmos de ser cidadáns de terceira clas do Estado hespánol, alpurizábase o galiñeiro dos asimilados e desgorxábanse a beirar: ¡Miudeces!

Cando nós íamos asignalando un a un os problemas do noso povo, cujas solucións tiñan de ser obra de nós mesmos, e, por conseguinte, requeríase que as organizacións foran o fidel reflexo da nosa realidade social, económica e cultural, os nosos papaleisóns deixábanse dicer con ar de suficiencia: ¡Cando goberne don Mengano xa veredes onde fican istas miudeces!...

E os dons Mengancos mandaron, i os nosos problemas foron subestimados, i os nosos intereses arrumados como trastes vellos no faiado...

Dese xeito pasamos pola esperanza dos derradeiros gobernos republicáns que, desde logo, non foron máis que unha lonxana esperanza para as arelas do povo galego. Houbo intres, é verdade, en que a comprensión semellaba dirixir os destinos do Estado hespánol. Mais todo iso foise esvaindo diante o artellamento de intereses e desciplinias alleas a Galiza. Madrid voltou a ser outra vez unha fábrica de partidos políticos para todolos gostos e usos. O vello estilo impúxose. Un principio os xungúa a todos: satisfacer ambicións persoaes co fin de manter tinglados eletoiros.

Desa maneira, total-as ilusións que acochaba o noso povo cara un novo estilo político coa República, axiña se trocaron nun esmorecemento ao ollar os mesmos hábitos e procedimentos da vella oligarquía caciquil. O labrego i o mariñeiro víronse collidos nas redes dos mesmos engaioladores. Os intereses galegos ficaron ao marxe das novas leises i a voz dos seudo-representantes foi afogada nas disciplinias alleiras.

Xurdeu a traición reacionaria-falanxista i o povo galego acudeu ainda como un soio home para defender á República. As organizacións políticas de artellamento estatal-centralista tiñan que agardar as ordens de Madrid; i ocurreu que Madrid subestimounos e non houbo nen soubodar ordens. I o povo galego ficou, unha vez máis, deixado inerme nas gadoupas dos feixistas e

fronte aos ferrollos das espingardas da "Bene-mérita".

¡Miudeces, — dirán os de sempre—; mais son Miudeces trascendententes!

Polo de pronto, os povos que tiñan dirección propia reaxiron e venceron aos feixistas en pouco máis de un intre. Ollemos a Cataluña e a Vasconia.

E agora, despois de 6 anos de rifar, ao estilo bereber, berrando uns cos outros como regateiras de peixe, chegouse a constituir un goberno republicán no desterro. No-nos entra no miolo o por qué se tardou 6 anos para manter vivo o órgao da República; pero percebemos menos ainda o xeito e maneira de formallo. Enxerguemos que ocorreu algo no mundo e moito en Hespánia, i elo facíanos acochar a esperanza de que os xefes republicáns outearían os camiños da realidade presente e arrediaran da sua veira as ficcións. Confesamos a nosa inxenuidade. Apresentánsenos os mesmos homes con igoaes procedimentos e teimando nos mesmos errores. Polo visto, o que fracasou non foron eles, senón os povos hispánicos.

Mais voltemos as "Miudeces". Referíndonos somentes a tempos presentes, Galiza foi representada na reunión de San Sebastián como un país hispánico con persoalidade natural e, polo tanto, con un problema político diferenciado. O que ocurreu dende aquela data deixa hoxe é coñecido de todos. O que sí iñoramos nós neste intre é si o Goberno republicano no desterro arredou, xeográfica e políticamente, a Galiza do Estado hespánol. No-nos estranaría unha arroutada más dese xenio sarraceno dos políticos centralistas. Por iso gostaríamos que os doce ou catorce diputados galegos no desterro nos esplicaran istas Miudeces. E que nos dixeran tamén a causa que lles impide a defesa da Patria galega. Ou dunha vez por todas, confesaran abertamente a sua condición de asimilados ao servizo de intereses foráneos a nosa Terra.

¿Qué din, agora, os Papaleisóns...?

Velai temos a resultante das Miudeces. E aína hai quén anda a procura da infraestrutura da miudés mental dun papagaio calquera para rendirlle vasallaxe.

¡Miudeces, miudeces trascendententes, que fan perdurar a nosa servidume e humillan a nosa dinidade! Ningún Barcia, ningún Ossorio, ningún Prieto, nunha verba: ningún que non sinta as angueiras patrias e os aneicos do povo galego, ten dereito a representalo, ainda que todolos papaleisóns das verdadeiras "miudeces" mentaños, sexan incapaces de sentirlo agravio pola derradeira afrenta que se lle fixo a Galiza ao deixala sen representación no goberno que se formou en México.

A verdade é que nen tan siquer se nos deu trato de colonia e, moito menos, de dominio. Clasificóuseños de asimilados, que fica por debaixo dos parias.

LEA E DIFUNDA

A NOSA TERRA
PERIODICO AUTENTICO
GALEGO, QUE DEFENDE
A AUTONOMIA DE GA-
LIZA

Apareceu o segundo número da revista "Galeuzca"

Acaba de ser posta a venda o segundo número da notable revista de estudios ibéricos, "Galeuzca", correspondente ao mes de setembro, con un seleito material de leitura. Seguidamente damos o sumario dos traballos firmados por publicistas de outa responsabilidade, versando todos eles sobre interesantes problemas ibéricos. Eis aquí o sumario:

EDITORIALES

La democracia mundial y el régimen de España, El governo republicano.

COLABORACIONES

Portugal y el problema ibérico, por José Domingues dos Santos; Una solución para la Península Ibérica, por J. Batista i Roca; Cuestiones políticas fundamentales, por Francisco de Basterrechea; El Gobierno vasco y la República española, por Ramón Ma. de Aldasoro; Biología y Democracia, por M. Serra Moret; Euzkadi ha unido a las tierras ibéricas, por Jesús Ma. de Leizaola; Problemas de la tierra en Euzkadi, por Pablo Archanco.

DOCUMENTOS

Carta del Conde a Gondomar.

INFORMACION

Acción de Galeuzca, La opinión del Sr. Jáuregui, La revista "Iberia", de París; Acuerdo de los vascos en Chile, El Gobierno catalán.

Voceiro Galego na França

Nas terras próximas da groriosa França xa liberada, editase un periódico galego co nome refuxente de "Galicia". O seu primeiro número, aparesceu n'unha data pra nós evocadora e simbólica: o 25 de Xullo derradeiro — ¡Día de Galiza! —. "Galicia" publícase na ciudá de Toulouse. E unha luzada de galeguidade i é un berro rexo e barí. Aquila érguese tan outo e iste resoa tan forte, que os Pirineos e a distancia non son oustáculos d'abondo pra impedir que se olle e se ouze na nosa mesma Terra e ainda nistas latitudes americanas onde está chantada a Galiza libre, co seu órgao ourentador e rexidor: o Consello de Galiza, presidido polo home-símbolo da patria galega, Castelao.

"Galicia" é órgao dos milleiros e milleiros de galégos que migrañiramente poideron supervivir das duas temerarias tragedias: da tragedia guerreira d'Hespánia e da tragedia do asoballamento crudel da França polo nazismo. Milleiros e milleiros de galégos que loitaron heróicamente defendendo a República Hespánola e que dispois loitaron, do mesmo xeito, nas fías groriosas dos "maquis" defendendo a libertade da França que era unha maneira de defender a libertade do home no mundo inteiro.

"Galicia" é pensamento, voce e alma d'ises irmáns nosos que vai pra dez longos anos que están baténdose e sofrindo lonxe dos partidos eidos galégos, atuados na voráxe guerra da épica loita internacional das Democracias alcontra dos Totalitarismos, da Libertade alcontra do Despotismo. E non embargantes, nin ben teñen un acougo no irafeño guerreiro, ises irmáns nosos poñen o seu pensamento, a sua voz e a sua alma a prol da nosa patria escravizada, a prol da Galiza ainda encadeada. E así nos foi dada a emozón de ler no editorial de presentación do periódico "Galicia" de Toulouse o seu lema de combate: "Unidade, Loita i ESTATUTO", editorial posto a veira d'un fermoso dibuxo simbólico onde, baixo o tituo de "Terra Nosa" o povo berra afervoado: ¡Viva Galicia!. E como afirmazón de fé, aparece a estampa do album "Galiza Mártir", de Castelao: "Non enterran ho mes, enterran semente..." con iste engadido: "E a semente érguese pra redimir a terra".

Saúdamos con ledicia afervoada a nova folla irmán, "Galicia", órgao dos galégos eisilados na França. Dende ista veira do Atlántico, facémoslle un aceno ben eispresivo da nosa solidariedade, botándolle o aluruxo simbólico de TERRA A NOSA!

Don Fernando García

SEU ÓBITO

Días pasados fumos sorprendidos pola triste nova do falecimento de don Fernando García, un excellentísimo paisano, nativo de Compostela. Chegou a este país como tantos homes da nosa Terra, preno de espranza e vontade, logrando facer fortuna; anque ésta, coas continxencias da vida, chegara, nos seus últimos anos, a verse moi mermada. Foi, o señor García, a través da súa longa eisistencia, que alcanzou aos oitenta e tantos anos, un auténtico cabaleiro, na acepción moral d'esta verba; tanto nos outos como nos baixos da sua fortuna.

Pero esto, que xa non é pouco, está arreventado pola súa brillante actuación coleitiva; pois, don Fernando non era un comerciante do montón, presto e atento, sempre, aos seus propios intereses. O señor García, era, quizáves, a figura de maior releve da vella guardia da coleitividade hespánola.

Era home de empresa e de inquedanzas. Foi moitos anos dirigente de grandes institucións bancarias e de entidades coleitivas do maior outo prestixio, como a A. Espanola de S. Mutuos, cujo palacio das rúas Entre Ríos y Alsina, foi construído baixo a súa presidencia. Era un propulsor de toda obra de ben coleitivo, que sempre atopou nél, a súa amable parola d'alentu.

Pero, pra nós, galégos ante todo, tuvo, ou ten o seu recordo, un mérito moito maior que o anterior, aínda; foi un eisaltador das nosas artes e da nosa cultura. Foi o que trouxo a Bós Aires o famoso Coro de don Perfecto Feijoo, empresa arriscada para aqueles tempos, de fai cerca de coarenta anos, en que a nosa co-

leitividade comenzaba a organizarse como tal. Máis tarde, no ano 20, orgaizou unha mañífica exposición de pintura galega, onde figuraron, con criterio eclético, pero eisidente, as firmas de más prestixio e de más fama da nosa Terra. Abondará decir, que se fixeron, despois d'esta, dúas exposicións más de arte galego, orgaizadas por prestixiosas entidades da nosa coleitivididade, e non chegaron a ter a categoría artística da primeira.

Don Fernando García foi un mecenás, foi un bon galégo. ¡Paz na súa tumba! Para os seus familiares, as nosas más sentidas condoenzas.

**Camisería de
mesura fina**

PREZOS BÓS

BRIGO

Sáenz Peña 14 - Bós Aires

NARCISO VIDAL (h)

AGENTE OFICIAL KODAK

- Películas Radiográficas
- Accesorios
- Rayos X

PASTEUR 768 Bs. AIRES
U. T. 47 - 4718

Francisco Blanco

CIGARRERIA POR MAYOR Y MENOR

Av. SANTA FE 1100

U. T. 41, Plaza 0278

ALFONSO R. CASTELAO

Reunión do Consello da Irmandade

Con asistencia do Consello de Galiza, o 28 de setembro pasado celebrouse unha xuntanza extraordinaria do Consello de Irmandade Galega de Bós Aires, estando presentes delegacións de Montevideo, a Prata e Rosario.

Foi un aito de verdadeira emoción patriótica. Aberta a sesión polo vicepresidente da Irmandade, Sr. Domingo Maza, e invitados os membros do Consello de Galiza e os delegados forasteiros a pasar á presidencia, o irmán Castelao, con verbas craras e sínxelas, fixo unha exposición sintética de todo o atuado dentro a constitución do mencionado Consello até a formación do goberno de Xiral, que, ainda que non responde ao sentir de todos os grupos antifeixistas españoles, débese aceptar como único organismo legal existente no exilio. Dixo que a nosa política, polo de agora, debe ser espeitante até ver si se cumplen as promesas que, con respecto a Galiza, foron feitas polo xefe do goberno. Agregou que non vai a México con moitas ilusiones, pero que, calquera que sexa a solución que se tome, él non cambeará de liña de conduta e, sobor de todo, endexamáis fará nada que poida luxar a nobre causa de Galiza.

A continuación, o irmán Alonso Ríos, con acento vibrante, ratificou o manifestado polo presidente do Consello e engadeu que o máis importante para nós en este intre, non é ter representacións, senón conseguir o apoio de todalas organizacións galegas e de todos os homes que teñan arraigo na nosa terra para impor no seu día o réxime que Galiza desexa e necesita.

Falou despóis o irmán Elpidio Villaverde, quen con verbas

cheas de emoción e sinceridade, dixo que estaba disposto a loitar con todalas súas forzas por conseguir o trunfo dos ideaes do povo galego, que deben estar por encima dos homes e dos partidos.

Seguidamente, o representante da Irmandade de Rosario, señor Ares, e o delegado de Montevideo, Sr. Luna, pronunciaron atinadas verbas encol do viaxe a México dos conselleiros galegos, facendo votos por que o éxito coronara os seus esforzos.

Por último, os irmáns Alvarez, Puente e Rey Baltar falaron no nome do Consello da Irmandade de Bós Aires, abundando nas ideas xa declaradas e confiando en que os ilustres persoeiros de Galiza haberán de sair airoso no difícil cometido en que están empeñados.

E con esto douse por terminada a sínxela i emotiva reunión, que deixou non ánimo da numerosa concurrencia un grato recorde e unha viva esperanza.

O Viaxe a México Do

Os diputados galegos, residentes n'esta parte do continente, e que forman o Consello de Galicia, a representación más auténtica da nosa nazionalidade, acudiron a convocatoria das Cortes a celebrarse en México. Castelao, Alonso Ríos e Villaverde, residentes entre nós, e Suárez Picallo, residente na veciña nación trasandina, emprenderon viaxe ao gran país americano, que con xenerosidade fraternal, ampara e cobixa, dando garantías extraterritoriales, as institucións básicas da República Hespañola, legalmente restaurada no exilio.

Galicia sempre compleu co seu deber, e, en este difícil e grave intre porque atravesa a Democracia e a Libertade, presta seu apoio decidido, resolto e leal para a reconquista definitiva da República que os povos de Iberia se deron en eleccións libérreas e inoujetables.

O Consello de Galicia leva as Cortes a categórica ratificación da súa lealtade a República e a súa esperanza no democrático e venturoso porvir dos povos de España.

A pesar das pretericións de que Galicia e ouxeto; a pesar dos

Elpidio Villaverde

desdén con que a tratou a República; a pesar de non haber otorgado o Estatuto autonómico despois de ser plebiscitado con todas a reglas e rigores da lei, que más que lei, foi forza caudina, pola que tuvo que pasar; a pesar de que, agora mesmo, con toda a auga que pasou baixo as pontes, o formarse o Goberno republicano en México, non se

lle tuvo en conta para nada, como se tuvo con Cataluña i-Euzcadi, facendo, así, o agravio máis doloroso e más cáustico.

A pesar de todos estos pesares, que son moitos, os galleguitas e s tam os dispuestos, como onte, hoxe e mañán, a loitar pola reconquista da República; pois solo este réxime pode facer de Hespañía un país moderno, federal e de fácil e humana convivencia.

Galicia, con increbantabel fé nos seus destinos e nos seus dereitos históricos; de que a súa razón se ha de imponer, más tarde ou más cedo; de que a súa persoalidade nacional, non admite discusión; de que o día da súa ansiada libertade ha de chegar, reafirma a súa solidaridade más estreita coos demócratas hespañoles, e o seu repudio ao réxime falanxista que aferrolla a Hespañía desde o ano 36.

Unha vez máis, Galicia, dicta unha lección de outo e serei ci-vismo. Os diputados do Consello de Galicia que a representan, non son, craro está, incondicionais. Levan a nobre altivez do povo que representan, pero despostos a unha colaboración sin-

Despedida ao Consello de Galiza

Con motivo da súa partida para México, realizouse o 29 do pasado setembro unha cea íntima en honor dos membros que componen o Consello de Galiza.

A pesares de que o aito foi producto dunha improvisación, arredor de cen persoas concorreron a testemuñar o seu afecto aos agasallados. Non houbo discursos nin demostracións de carácter político. Tratouse soicamente dunha comida amistosa para despedir aos viaxeiros.

Homes de distintas tendencias, pero sintíndose todos fundamentalmente galegos, estiveron presentes na simpática reunión.

Non damos os nomes dos asistentes, porque tememos incurrir en omisións, que sempre son enoxosas. Baste decir que todos saíron contentos e satisfeitos e co pensamento posto nos que na nosa terra esperan a súa liberación.

Teñamos o Orgullo de Fal

por

RODOLFO PRADA

Pra falar con irmáns, qué outro instrumento millor e más axeitado que a nosa propia língua galega?; a maravillosa língua galega?; a maravillosa linnosos ouvidos cos melosos decires, coas divinas verbas coas que, as nosas nais, nos engaiaban entre os seus mimos inesquecibles ao mesmo tempo que deixaban cair unha morna chuvia de bicos nas nosas tenras cariñas de nenos... As nosas nais ¡ainda as nais das vilas e cidades, ainda as nais do señorío, as nais galegas, cando queren confundirse e fundirse polo lume de amor cos seus meniños, cando queren mimar aos seus fillos, o corazón sáilles pola boca trasmutado en lingoaxe galego. Poden saber falar moi ben o castelán, e non embargantes, nis as espansións de nai, que son a verdade más verdadeira, eis presánsen en galego; poden saber falar o francés ou o inglés, e non embargantes, nise minuto da súa felicidade, o minuto lumioso de acariciar o froito das súas entradas!, as verbas aos seus nenos, son ditas en galego.

Queredes máis rexo argumento

Castelao, no aeródromo de Montevideo, acompañado de un grupo de amigos que foram a saudalo. galleguitas e direitos vog de Galeuza

O Viaxe a México Dos Nosos

Os diputados galegos, residentes nesta parte do continente, e que forman o Consello de Galicia, a representación más auténtica da nosa nazonalidade, acudiron a convocatoria das Cortes a celebrarse en México. Castelao, Alonso Ríos e Villaverde, residentes entre nós, e Suárez Picallo, residente na veciña nación trasandina, emprenderon viaxe ao gran país americano, que con xenerosidade fraternal, ampara e cobixa, dando garantías extraterritoriales, as institucións básicas da República Hespañola, legalmente restaurada no exilio.

Galicia sempre compleu co seu deber, e, en este difícil e grave intre porque atravessa a Democracia e a Libertade, presta seu apoio decidido, resolto e leal para a reconquista definitiva da República que os povos de Iberia se deron en eleicións libérrias e inoujetables.

O Consello de Galicia leva as Cortes a categórica ratificación da súa lealtade a República e a súa esperanza no democrático e venturoso porvir dos povos de Hespañha.

A pesar das pretericións de que Galicia e ouxeto; a pesar dos

Epidio Villaverde

desdén con que a tratou a República; a pesar de non haber otorgado o Estatuto autonómico despois de ser plebiscitado con todas a reglas e rigores da lei, que máis que lei, foi forca caudina, pol-a que tuvo que pasar; a pesar de que, agora mesmo, con toda i-auga que pasou baixo as pontes, o formarse o Goberno republicano en México, non se

lle tuvo en conta para nada, como se tuvo con Cataluña e Euzcadi, facendo, así, o agravio más dooroso e más cáustico.

A pesar de todos estos pesares, que son moitos, os galleguitas estampos dispostos, como onte, hoxe e mañán, a loitar pol-a reconquista da República; pois solo este réximen pode facer de Hespañha un país moderno, federal e de fácil e humana convivencia.

Galicia, con increbantabel fé nos seus destinos e nos seus de-reitos históricos; de que a súa razón se ha de imponer, máis tarde ou más cedo; de que a súa persoalidade nacional, non admite discusión; de que o día da súa ansiada libertade ha de chegar, reafirma a súa solidaridade máis estreita coos demócratas hespañoles, e o seu repudio ao réximen falanxista que aferrolla a Hespañha desde o ano 36.

Unha vez máis, Galicia, dicta unha lección de outo e serei cívismo. Os diputados do Consello de Galicia que a representan, non son, craro está, incondicionais. Levan a nobre altivez do povo que representan, pero despostos a unha colaboración sin-

Antón Alonso Ríos

ceiramente desinteresada; pero, despostos, también, a eisixir pra Galicia a categoría que lle corresponde como povo diferenciado entre as nacionalidades ibéricas.

Sería diño de loubanzas que esta actitude leal, noble e sincera a entenderan os que teñen a responsabilidade do porvir da República Hespañha.

As Cortes e o Goberno teñen a verba. Esperamos que a Ga-

Despedida ao Consello de Galiza

Con motivo da súa partida para México, realizouse o 29 do pasado setembro unha cea íntima en honor dos membros que componen o Consello de Galiza.

A pesares de que o aito foi produto dunha improvisación, arredor de cen persoas concorreron a testimoñar o seu afecto aos agasallados. Non houbo discursos nin demostracións de caráter político. Tratouse soamente dunha comida amistosa para despedir aos viaxeiros.

Homes de distintas tendencias, pero sintíndose todos fundamentalmente galegos, estiveron presentes na simpática reunión.

Non damos os nomes dos asistentes, porque tememos incurrir en omisións, que sempre son enoxosas. Baste decir que todos saíron contentos e satisfeitos e co pensamento posto nos que na nosa terra esperan a súa liberación.

Teñamos o Orgullo de Falar en Galego

por

RODOLFO PRADA

Pra falar con irmáns, qué outro instrumento millor e más axeitado que a nosa propia língua galega?; a maravilosa língua galega?; a maravilosa língua que os melosos decires, coas divinas verbas coas que, as nosas nais, nos engaiolaban entre os seus mimos inesquecibles ao mesmo tempo que deixaban cair unha morna chuva de bicos nas nosas tenras cariñas de nenos... As nosas nais; ainda as nais das vilas e cidades, ainda as nais do señorío, as nais galegas, cando queren confundirse e fundirse polo lume de amor cos seus meniños, cando queren mimar aos seus fillos, o corazón sálices pol-a boca trasmutado en lingua galego. Poden saber falar moi ben o castelán, e non embargantes, nisnas espansións de nai, que son a verdade máis verdadeira, eis-présanse en galego; poden saber falar o francés ou o inglés, e non embargantes, nise minuto da súa felicidade, jo minuto lumioso de acariciar o froito das súas entradas!, as verbas aos seus nenos, son ditas en galego.

Queredes máis rexo argumento?

to a prol da obriga que temos de manter vivo o noso sagro idioma galego? Queredes máis outra categoría para nosa fala? A veira diso fica pequeno, o propio brillantísimo e grandeiro histrión do noso idioma galego! Que o idioma galego haxa servido, moito denantes que o castelán, pra manifestar a poesía lírica hespañola; que o idioma galego haxa sido língua oficial de reis, de aristócratas e de gobernantes; que o idioma galego haxa producido un dos monumentos más valiosos con que conta a literatura ibérica, cal son os Canzoeiros, tesouro maraviloso que meresceu fondos estudios de sabios alemáns, ingleses e casteláns; que o idioma galego haxa sido o instrumento de expresión co cal outiveron resoancia universal os nosos grandes poetas Curros, Pondal e Rosalía; que o idioma galego haxa servido de pés explicativos e lumiosos dos centos e miles de magníficos dibuxos e das inmorrentes estampas de guerra que fixeron famoso no mundo entero a un home que hoxe por hoxe é a figura máis esgrevia, a figura máis acugulada de méritos, a figura máis gloriosa de Galiza: o noso Castelao; que o idioma galego, idioma antergo, idioma prócer, idioma con sabor a séculos medievales, serviu con estraordinaria docilidade e flexibilidade e brillanteza para que os nosos mozos poetas distes derradeiros ancs — Amado Carballo, Manoel Antonio, Iglesia Alvariño e tantos outros — deran a literatura ibérica contemporánea unha das millores manifestacións da poesía de vanguardia; que o idioma galego, en fin, haxa tido tanta sustanza, tanta forza d'atracción, tanta finura e expresiva como para que un gran poeta, non galego, un gran poeta andaluz, o millor poeta da Hespañha con-

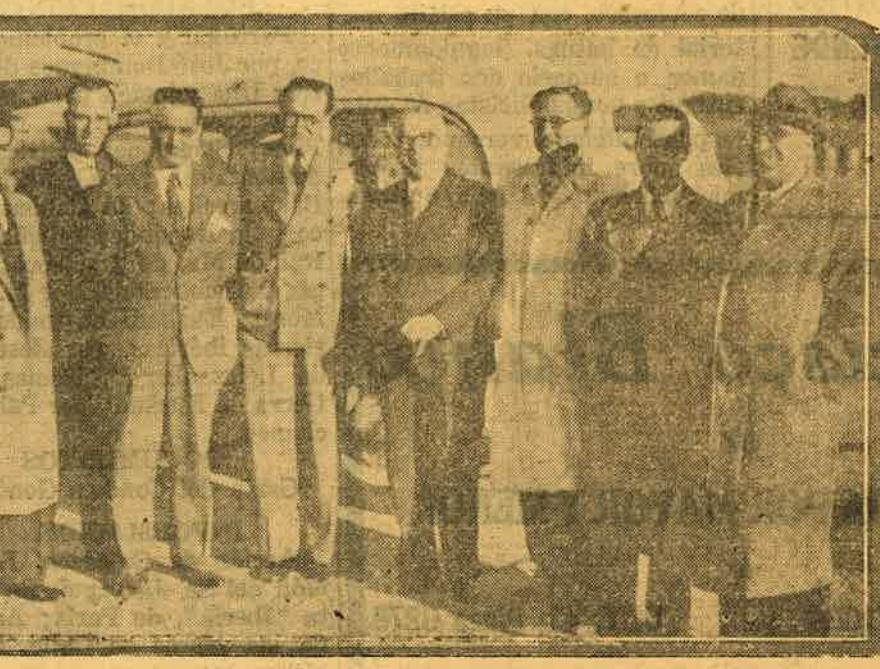
temporánea jo gran García Lorca!, o escólense pra nil, pra no idioma de Galiza, escribire algúns dos seus magníficos poemas; que todo ise locido histrión do noso idioma galego, esbozado esí a lixeira, con ser moi-to, con ser dabondo pra enchermos de orgullo e pra darnos aos galegos categoría no mundo das xentes cultas, todo iso, pra mí, non ten tanto valor, non é tan valedero argumento a prol da conservación e da defensa e do emprego cotidán do noso idioma, como é o feito que deixei sinalado: o feito humán e divino, de que, as nosas nais, transvasando dende os seus curazóns aos curazóns dos seus fillos, nas horas das más supremas ledicias e das más supremas tristuras, a nosa sagrada fala: o noso fermoso e adourado idioma galego, que todos, todos os fillos de Galiza, ben nados, temola obriga de falar a cotío, temola obriga de conservalo, temola obriga de levalo polo mundo adiante e mostralo coma un dos nosos maiores orgullos.

Teñamos sempre, sempre o orgullo de falar na nosa língua galega!

ALEXANDRE COVAS

Este distinguido galeguista de Mendoza, que días pasados chegou a esta Capital, por asuntos relacionados coas súas actividades comerciais, tuvo a xentileza de visitarnos, traéndonos o saúdo cordial dos nosos irmáns d'aquela fermosa cidade andina. Con este motivo, un grupo de irmáns tuvémolo gosto de agasallalo con un xantar íntimo, do que participaron un seleito grupo de amigos.

Reiterámosselle o noso fraterno saúdo, e facémolo estrictivo aos galeguistas de Mendoza.

de Montevideo, acompañado de un grupo de amigos que foram a saudalo. galeguistas e direxitivos de Galeuza

Dos Nosos Diputados

Antón Alonso Ríos

licia se lle faga xusticia, facéndolle o recoñecimento que lle é debido, para aeventar dos nosos corazóns a fonda amargura que deixou o derradeiro agravio.

PREPARATIVOS DO VIAXE

A prensa diaria xa informou amplamente dos festexos, visitas e saúdos de que foron ouxeto os diputados que forman o Consello de Galicia, no intre da súa partida, que foi o 1 e 2 do corrente mes. O Consello da Irmandade celebrou unha reunión extraordinaria en homaxe ao Consello e que cronicamos máis adiante. Tamén se lle ofreceu unha comida de caráter íntimo, cuxa reseña facemos a parte.

O día 1º do aitual, partiron do aeródromo de Morón, a mañán cedo, o presidente do Consello de Galicia, don Alfonso R. Castelao e o conselleiro don Elpidio Villaverde, pola ruta do Atlántico. O chegaren a Montevideo foron motivo d'un cálido homaxe dos galegos do Uruguai e dos directivos de Galeuzca, que figuran na nota gráfica que publicamos. En Río Janeiro, tam-

bén foron saúdados polos representantes da colonia galega e portuguesa democrática, que os homaxearon no día que permaneceron ali.

Pol-a ruta do Pacífico, saleu o secretario do Consello, don Antón Alonso Ríos, que o chegar a Mendoza foi ouxeto d'un sinxelo homaxe dos galeguistas daquela cidade, que xa o estaban esperando no aeródromo, cando o avión da Panagra chegou, con un "Cok-tail Party" preparado, véndose obligado Alonso Ríos a pronunciar unhas verbas cheas de emoción polo xentil agasallo de que era ouxeto. Tamén publicamos nota gráfica. De Mendoza, a Santiago de Chile, onde se xunton co outro membro do Consello, Suárez Picallo. Tamén alí foron agasallados polos galegos de Chile. Con eles foron o diputado catalán don Pelayo Sala e diputado vasco Amilibia. O diputado Lasarte, foi con Castelao, vía atlántica. Que o máis grande éxito coroe a súa labor parlamentaria!

RAMON SUAREZ PICALLO

ceiramente desinteresada; pero, despoxos, tamén, a eisixir pra Galicia a categoría que lle corresponde como povo diferencia do entre as nacionalidades ibéricas.

Sería diño de loubanzas que esta actitude leal, nobre e sincera a entenderan os que teñen a responsabilidade do porvir da República Hespañola.

As Cortes e o Goberno teñen a verba. Esperamos que a Ga-

Falar en Galego

temporánea jo gran García Lorca!, o escóllese pra nil, pra no idioma de Galiza, escribire algúns dos seus mañicos poemas; que todo ise locido histórial do noso idioma galego, esbozado esí a lixeira, con ser moi to, con ser dabondo pra enchermos de orgullo e pra darnos aos galegos categoría no mundo das xentes cultas, todo iso, pra mí, non ten tanto valor, non é tan valedero argumento a prol da conservación e da defensa e do emprego cotidán do noso idioma, como é o feito que deixei sinalado: o feito humán e divino, de que, as nosas nais, transvasando dende os seus curazóns aos curazóns dos seus fillos, nas horas das más supremas ledicias e das más supremas tristuras, a nosa sagrada fala: o noso fermoso e adourado idioma galego, que todos, todos os fillos de Galiza, ben nados, temola obriga de falar a cotío, temola obriga de conservalo, temola obriga de levalo polo mundo adiante e mostralo coma un dos nosos más grandes tesouros e dos nosos maiores orgullos.

Teñamos sempre, sempre o orgullo de falar na nosa língua galega!

ALEXANDRE COVAS

Este distinguido galeguista de Mendoza, que días pasados chegou a esta Capital, por asuntos relacionados coas súas actividades comerciales, tuvo a xentileza de visitarnos, traéndonos o saúdo cordial dos nosos irmáns d'aquela fermosa cibdade andina. Con este motivo, un grupo de irmáns tuvémolo gosto de agasallalo con un xantar íntimo, do que participaron un seleito grupo de amigos.

Reiterámoslle o noso fraterno saúdo, e facémolo estenso aos galeguistas de Mendoza.

Así opinan os nosos amigos Vascos

Tomamos de "Euzco-Deya" os siguientes comentarios encol do Goberno Giral:

"En la nota que transcribimos, expone el señor Giral las causas por las que aparecen excluidos de su Gobierno, los comunistas y los amigos del señor Negrín; pero no conocemos ninguna explicación por la que se justifique la exclusión de los representantes del Consejo de Galicia, que recoge el extenso movimiento de los autonomistas gallegos y que se halla presidido por personalidad de tan esclarecido abolengo republicano como el señor Alfonso R. Castelao, que tan eminentes servicios ha prestado a la causa democrática española y que se ve asistido por uno de los más extensos y vigorosos movimientos de opinión como pueden advertirlo cuantos se preocupan de las manifestaciones de opinión republicana en estas márgenes del Plata.

Además, la necesidad de que en el Gobierno Republicano español se halle representada la opinión galleguista, abonada por antecedentes trascendentales y de tanto volumen en la historia del republicanismo español como el Pacto de San Sebastián, celebrado el 15 de agosto de 1930, que sirvió de base para la formación del primer Gobierno Republicano y en el cual formó parte don Santiago Casares Quiroga, como representante de los autonomistas gallegos. Posteriormente, se produjo acontecimiento de tanto volumen como el plebiscito aprobatorio del Estatuto Gallego, que, después de cumplidos los largos requisitos reclamados por la Constitución de la República Española, fué aprobado en medio del clamoroso entusiasmo de todo el pueblo gallego y hasta de todas las colectividades gallegas existentes en América. Durante la guerra civil, estas ansias de libertad del pueblo gallego se han visto consagradas por la sangre generosa de infinidad de mártires. Todas las noticias que hemos recibido de Galicia nos hacen conocer la extensa solidaridad con que este movimiento cuenta en el pueblo gallego,

y por si hubiera alguna duda las manifestaciones de adhesión que recibe el Consejo de Galicia bastarían para desvanecerla y para concederle a este movimiento la fuerza política que representa y la aportación que supone para el afianzamiento del frente republicano. No desconocemos las precipitaciones con que ha tenido que tramitarse la crisis; pero si como se indica en la nota del señor Giral que transcribimos la puerta queda abierta para los ausentes, que pueden reforzar la acción que se necesita con la aportación de fuerzas de tan distinguido abolengo democrático y de tan considerable magnitud, como las autonomistas gallegos, confiemos que la omisión sea subsanada y que en el Gobierno republicano se halle presente, con la jerarquía que merece, la representación del Consejo de Galicia.

Al cabo de más de seis años de disgregación y discutir con la publicidad necesaria para que todo el mundo se entere, la democracia española había llegado a una transacción — sería exagerado calificarla de avenencia o acuerdo — y se había convenido en reconocer al señor Martínez Barrio como presidente provisional de la República. Inmediatamente, un hombre tan apreciado y respetado por todos, como es el señor Giral, recibe el encargo de formar gabinete, y lo consigue, aunque sin haber podido lograr todas las asistencias que hubiera querido. En su nota explica el porqué de la negativa de negrinistas y comunistas a colaborar.

En el gobierno constituido por el señor Giral se notaba, además, otra ausencia, particularmente sensible para nosotros, la de un representante designado por los gallegos. Tal como se haya dicho que Galicia no tiene un régimen legal de autonomía, pero tiene expresados sus deseos de libertad en la realidad viva del pueblo gallego y en el plebiscito que tuvo lugar en la propia Galicia en 1936, verificado en tales condiciones que de no haber existido en la tierra gallega aquella de libertad, no hubiera tenido la menor posibilidad de un resultado tan categóricamente positivo como tuvo.

Pero no se ha entendido así, y la injusticia fué admitida, aunque con el íntimo disgusto que es de suponer, por vascos y catalanes para no dar motivo a que se les cargase con la culpa de "nuevo fracaso".

TELEGRAMA DE LA IRMANDADE GALEGA DE MENDOZA AL Sr. A. CASTELAO

Desde cordillera los Andes Irmandade Galega del gran Oeste Argentino aplaude decisión Consello de Galicia concurrir en pleno Cortes Méjico confiando su prestigiosa presencia en Parlamento obligará governo exilio reparar desconsideración cometida con Nación Gallega. A su partida reiterámoslle adhesión absoluta a sus gestiones formulando votos feliz viaje y total realización patrióticas aspiraciones.

Cacheiro Rey, Presidente Rodríguez Amoedo, Secretario.

Membros da Irmandade Galega de Mendoza siñores Cacheiro Rey, Rodríguez Amoedo, Alexandre Covas, Niel, Calvo e outros recibindo ao diputado e segredario do Consello de Galiza Antón Alonso Ríos e os diputados Pelayo Sala, catalán, e Amilibia, vasco

ESTAMPAS DA TERRA

As Abellas de Ourc de Galicia

Por XOSE LESTA MEIS

Parece una rapaza solteira. Non ten moitos anos, pero algúns máis dos que aparenta, sí. Ningún diría que xa foi nai catro veces, nin que anda atafegada de labor. E algo cativa, moi chusca e arrichada. A roupa no corpo dela luce como no d'unha señora. ¡Ai que vela qué mañosa é e como anda fresca, lixeira e espelida.

Ela sola fai todo o da casa e mail-o de fora. O home anda ó xornal na Cruña. Non para na casa. Non pode. Non ten tempo. Solasmente no vran, que sale do traballo c'un anaco bô de tarde, con duas horas algúns días, pode facer algo na casa. Pero pouco. Non quer Anxela que abuse da sua salú. Anxela di que o que traballa para fora tén d'abondo con contentar a quen lle paga, sin que despois traballe ainda pra si. Non. O seu home que descanse cando veña de ganalo dia. Ela facerá os labroes todos. Que total non son nada...

Eso de que non son nada díos Anxela. Pero non é así. Teñen unha vaca e lavan un leirón en correndo e mais un cacho de mato pra bouza. Pol-a mañán cedo érguese para munxil-a vaca. Si é inda vai primeiro ó río. Para o río vai sempre cando ainda non se ve ben, e procura ó seu home o desauno. Despois sal a vendel-o leite e algo mais que teña por ali.

Cando ven de vendel-o leite non son as dez da mañán. Ten que aparello xantar e levarlo ó home. Pero antes hai que boala roupa a secar. Pon o pote ó lume. Vai facel-o caldo. Entramente ferve a auga coas fabas, vai pelando as patatas para non perder xeira. Xa ferve o pote con todo. Pon ben o caldo. Fai as camas correndo.

Están a das doce. Anxela sal a levarlle o xantar o seu home. Vai unha miaxiña tarde. Pero no lle foi posibre salir antes. Leva a sua cestiña na cabeza. A cesta é cativa, redonda e fai pan branco como unha prata. Por onde pasa deixa olor a loureiro e a colada. Levaa sin agarra e a paso lixeiro cos brazos soltos dalle que dalle aire o corpo para chegal-o más axiña que poída, a ver se non é moi despois das doce.

Pol-a unha ou así ven de leval-o xantar. Xanta ela. Xa está a comida fría. Pero cómea así. Os nenos xa os deixou fartos antes de marchar. En acabando de comer frega os cacharros e bárre a casa. Recolle a roupa, que xa está seca.

Arredor das catro marcha para a leira. Leva os fillos. Tamén leva a vaca para que apaste por alí entramentes ela fai algo. Coa vaca anda o nenó más grande. Os outros séntaos no arredor e dalles lilachos para que se entretengan e a deixen traballar. Pone a sachar nas patatas.

Inda non leva unha hora traballando xa os nenos se cansan de estar solos. Ahora téños ó abrigo d'unha silveira. Ela sigue traballa que traballa. Os nenos empezan a dar guerra. O más cativo chora; os outros peganse. Ela arrecádaos sin levantala vista de donde a ten, sin deixar de mirar pr'o que está fendo. A un ríñelle; a outro prométele; ó que chora dille que estee caladío; que lle ha querer moito, e que ten unha cousa gardada para darlle.

Sigue traballando. Siguem os nenos dando guerra, sin facer caso ó que a nai lle dí. O cativo cada vez chora máis. Os maiores, en vez de facerlle contos

entreténense en arrabuñarse e tirarse presas de terra. Xa están cubertos dela pol-a cabeza, pol-a cara, pol-o corpo todo... A un foille unha area para os ollos. Chora, tamén. Choran os tres. A nai tira o sacho enfadada, chea de caraxe, sulfúria porque non lle deixan traballar.

—¡Xesús, Xesús, que fillos más malos, tanto como un tén que facer!

Chega ó pé deles. Colle no colo o más pequerrecho. Os outros arrimaos ben a ela. Límpalle-a cara e mail-a cabeza da terra coa punta do mandil. Sacúdelle-a roupa. Chámalles cochos, malas castas... Xúralles que lle vai facer esto e estoutro. Non lle fai nada. Digo, sí. Bicaos moi, agarimaos, promételles unha cousa se están caladíos. Díelles que xa van ir para a casa. Conformatos. Déixaos calados e tranquilos.

Vaise traballar outra vez, falándolleis palabaras cariñas, cheas de consolo e de amor. Pero inda ben non chega a onde ten a ferramenta volvendo a choralo más cativo. Seus irmáns non procuran que cale. A nai dilles que lle fagan contos. Pero eles non fan caso ningún. Nin siquera ven á nai. Están xogando no arredor. Andan de gatiñas. Queren dar

pinchescarneiros. O más grande levanta as pernas e deixállas caer enriba da cabeza ó outro con todo o peso do seu corpo. Queda o do golpe tumulado e berrea como se o esfolaran. O que lle dou, de velo chorar tamén chora. Choran os más como de primeiro.

Outra vez ven a nai a eles laiándose de que non pode facer nada co aqueles fillos tan malos. Co arretino que ven parece que os vai mollar. Non lle chisca. Colle o pequenín no colo. Adormáxao, cantaruxándolle. Os outros arrimaos a ela incrinándolle a cabeza contra o seu corpo. Sigue cantaruxándolle. Quédanse dormidolos tres. Cando se convence que están de verdá, vainos colocando con moito coñado, para que non se desperten, ó abrigo morno da silveira. Despois cóchaos. Bótalles unha chaquetá vella do pai, que trouxo para os sentar nela. Como é pouco e pódedes collel-o frío, saca eloa seu pano do pescozo e bótallel-o tamén por riba.

Vaise caladíñamente para o traballo. Vai nas puntas dos pes para que na sinton. Pónse a traballar. Pónse de ganas. Quer

descontalo tempo perdido. O craval-a aixada dí pra si: "Estase indo o día e non teño nada feito".

Traballa con moita arte. Quer ver se bota fora aquel eito que ten pol-o medio.

Xa o sol se está poñendo. Xa a lus do día na terra non é más que o doble respirador de unha lumarada. A xente vai e ven a toda presa para que na colla a noite cos labores sin facer.

Anxela pon a aixa ó lombo e sal fora da leira. Os nenos siguen dormindo. Bota man o foulcón e más a corda e vai pillar unha potica de herba. Colle lixeiro, como se anduviera no alleo.

Chega o home de traballar. En vez de ir para a casa ven xa ó direito para a leira. Sabe que está ali a sua muller cos fillos.

Cóllelle a vaca ó nenó, que xa se queixaba de estar tanto tempo de pe suxeto. Pregúntalle que está acabando. Pon a herba no feixe e vaise pillar unha presa de grelos para levar a vender pol-a mañán. Despertan os nenos. Anxela fálalles para que esteán calados:

—Xa imos xa, para casiña, meus neníños! Agardade que agora!

Empeza a preparar todo. ¿Cómo van facer? Hai que levalos

dous nenos más cativos; hai que leval-a herba, hai que leval-a vaca, hai que leval-os grelos, hai que levar unhas pezas de roupa.

O home de Anxela empeza a queixarse de tanto ter que bourar na vida para nada, para non ter moitas veces pan d'abondo. Anxela dille que teña pacencia.

O caso é que Dios lle dea salú. Dillo con falar alegre, entre sorrisas e mirares xalgarceiros, como si estivera de broma. O home cala. Anxela pon os grelos enriba do feixe de herba e cúbrescos coa chaquetá vella que trouxo para cochalos nenos. Pon ó pescozo o pano que quitara para abrigalos.

O home colle o feixe á cabeza e leva, ademais, un nenó no colo. O nenó chora. Está de mal xenio; dese mal xeñio que se levantara os nenos de dormir. Ela colle ó outro que tamén chora, e aixada ó lombo. O rapaz maior trai a vaca pol-a corda.

Así venen vindo para a casa, pouco a pouco pol-a corredoira adiante. Xa non se ve por alí xente nin se ve outra cousa que algún falar da aldea e o rrur! longo, interminable, sin fin dos avechuchos que cantan á noite.

O chegar á casa atopan as galinhas xunta a porta acurrucadas unhas contra as outras, esperando que lle abran para ir pro poileiro. Pol-o burato non poideron entrar porque Anxela tapóuno para que non lle fora a revolver nas cousas un gato larpeiro que lle acababa con todo o que lle esquencia por ali.

Acende o candil. Puxo os nenos enriba da artesa. Non paran de chorar. O home enfádase e riñelles para que calen. Ela dille que os deixe, que teñen moita razón a chorar. Consólaos. Colle un toxo, pártelo enriba da lareira c'un foulcón velo e acende a lume. Xa a casa parece outra. Foise a escuridá medoñenta que lle daba semellanza de coba fonda. Siguem os nenos emprenchados. O maior, sentado nun banco cativo e a cabeza descanzando nun grande, empeza a dormir. Xa está o caldo quente. Anxela dalles de cenar os nenos. Despois de ben fartos deitaos. Cóchaos ben cochadiños. Torna o gato d'alí para que vaia pra xunta deles. Entramontas Anxela fai todo esto, o home cena. Anxela dille que se deite, que estará cansado. Ela pouco tardará tamén.

Deitase o home. Anxela cena. En acabando escolle os grelos que ha levar o outro día a vender. Ponos moi ben postos na cesta, e déixaos ó rocío para que se conserven vizosos e crechos. Despois bótalle a colada á roupa. Vaina botando a tanques. Segundo cae a auga na roupa sube un vapor oloroso que mesmo da xenio respirar. Ese vapor enche toda a casa. Por encima de outros ulidos notase o de loureiro. Anxela, de camiño que vai poñendo as pezas no paxo miraás á luz do candil. Están ben levadas, ben limpas. ¡Cómo vai branqueal-a roupa no crareo! ¡Qué gusto ha dar vela! Nos beizos de Anxela hai un cantar lavandeiro que de cote se oí no río e nos tendales. Non o deixa sair coa forza que lle quer escapar por que despartaría ós que dormen.

Feito esto recolle as cuncas, pon cada couxa no seu sitio e vaise deitar, contenta, satisfeita de ver que todo queda listo e as cousas marchan ben. Inda dura o olor gustoso da colada. Anxela quedase dormida pensando despertar ó primeiro canto do galo.

AXUDATE

por M. LUGRIS FREIRE

Chovia. Despois d'atravesare a península que forman as rías de Ares e mail-a do Ferrol, cheguei por fin á branca e ridente villa de Mugardos. Non tiven más remedio que agarimarme nunha taberna, no final da rua que da frente ao malecón.

Catro mariñeiro, debruzados sobre d'unha limpia mesa de pino, falaban dos negocios e traballlos da sua profesión. Tres d'eles eran mozos barudos, fortes, traíxeados á estilo de medio labrador e medio mariñeiro. O outro era un vello, coa sotobarba branca com a escuma de Gandario, de faceiras bermellas, d'anchos e rechos hombros. Vestía enxebremente de mariñeiro; e ainda levava o gorro portugués, moi sellante á barretina dos catalás, que tanto s'estilou outrora entre os habitantes das vilas mariñeiras de Galicia.

—Ben está —decía o vello—; ben está que lle fagades a festa á San Pedro, sempre e cando non vos esquenzades do traballo, que é a primeira virtude d'un home de ben.

—Pero logo, nosoutros non traballamos, Sr. Bastián? —preguntou un mariñeiro mozo.

—Sí, traballades, mais agora dades na mala costume d'inventar moitas festas d'igrexa, que duran mais d'un día, costando polo mesmo moi caras.

—No seu tempo ainda eran mais devotos, meu vello.

—No meu tempo había tamén folgazás que todo o agardaban do ceo, e homes prácticos que cumplían co'aquele refrán que dí: "Axúdate, que Dios te axudará".

O vello Bastián botou un grullo de viño, limpou o bico co'a manga da chaquetá, e, acomodándose no banco coma quen se dispón para unha longa conversa, dixo:

—Rapaces, atenedede este feito que me pasou a min cando era patrón do falucho A Virxe

de Chamarro, que foi a embarcación mais lixeira e de mais sorte de cantas saíron da playa de Maníños. Eramos catorce homes. Saímos unha mañán moi cedo, o día da Asunción, 6 mar. Chegamos hasta a altura do cabo Prior, onde atopamos có falucho de Pepe do Rilo, qu'era un beato á que Deus teña na sua santa presencia.

O mar estaba rizado: as marexadas tiñan un movemento desigual no cume, que me facía desconfiar do tempo. Cando nos preparábamos á pescar (estábamos á 15 millas de Prioriño) o ceo comenzou á poñerse roibo, acendido pol-a banda de Nordeste. Despois, pasenamente, foi esmorecendo aquela color hasta tornáresce en cincuenta e tristeira.

—Compañeiros —dixen eu estóncos—; estase preparando un fero Nordeste".

As marexadas comenzaron á se ergueren, lixeiras, súpitas. Deves en cando os carneiros asomaban por enriba das ondas. O vento infraba a vela de tal xeito que coidei que se tronzaría o pau.

—Cara a terra! —berrei—; e d'unha orzada puxen a popa ao temporal.

—Ainda m'arripió, rapaces, ainda se me calla o sangue nas veas pensando n'aqueles duros momentos! As gaivotas viraban as aas para un lado, despois para o outro... Baixaban hasta tocaron a tona do mar, e logo subían ás nubes, cóm'unha cortiza moi afondada que se ceiba e busca o alto das escuras augas.

Tomamos un rizo á vela; pouco despois tivemos que tomalo todos. Xa non quedaba más que un vara de pano. Unha forte racha asubiu rifando a vela: non quedou mais remeido que abaixala. A pau seco seguimos-la nosa retirada.

A cen brasas, por habor, navegaba a lancha de Pepe do Rilo. O vento zombaba con tal furia, que, arrincando a auga do

mar, semellaba un espeso neboeo. As ardentes, cada vez mais outas e mais bruentes, comenzaban a branquear ao longo. O sol xa non se vía, como se chegara para nós a triste noite das tebras. Erguín a cabeza... ¡meu Deus!... o ceo estaba craro por enriba do meu curuto. As gaivotas, berrando, asustadas, fuixán en busca dos penedos da costa brava. ¡A mareira, a negra mareira rexurdía con toda a sua maldita traición!

S'unha d'aquelas ardentes, s'unha d'aquelas bruantes marexadas chegaba á romper sobre da popa do falucho... ¡éramos perdidos! A morte amostraba xa a sua negra boca dende o fondo do mar salado!

Pepe do Rilo, cuyo falucho ainda viña preto de nós, arrodiouse pidindo cremencia e protección ao ceo. O mesmo fixeron os seus compañeiros. Pero o pior foi que os meus homes, seguindo o exemplo dos veciños, arrodiáronse tamén cramando e chorando coma mulleres...

—Virxe santísima de Chandreiro! —Virxe do Carme, valéños, salvávanos!... ¡Adiós, meus filiños! —Adiós, nosas mulleres!... —Adiós, mi madre!...

—Cobardes! —Larchás! —Galínas! —berrei collendo a macana de todo—. Agora non se reza... —Agora traballade, loitade, obedecede! A facer o qu'eu mande, senón ábrolle a cabeza ao primeiro».

Cada un púxose no seu lugar dispostos á traballare.

N-aquel momento lembreime de que meu pai dixérame unha vez que a rompente das ondas amainábase c'un fio d'aceite, que así o fixera Noso Señor Xesucristo no mar da Taberaida.

Pedín a alcuza; fun ceibando pola popa con moito modo un fio d'aceite. Era certo o remedio: as marexadas non rompián sobre

(Pasa a páxina 7)

A Coleitividade Galega, Tributouelle un Homaxe a Bernardino Rivadavia

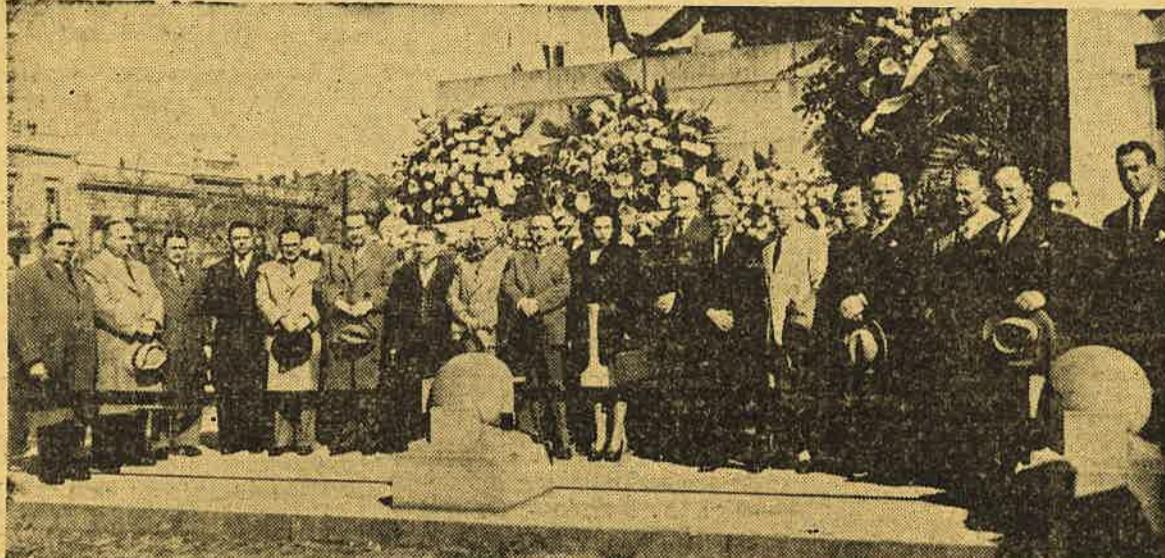
No mes pasado compleuse o centenario da morte do ilustre prócer arxentino, don Bernardino Rivadavia. Con este motivo, a Nación e o povo arxentinos, tributáronlle múltiples homaxes.

A nosa coleitividade non podía ficar ao marxe, non debía permanecer indiferente n'esta patriótica recordación, a un ho-

fio da Praza Once; o día 12 realizou un gran aito público, no amplio Salón-Teatro do Centro Asturiano, que estuvo concurrido, executándose os himnos arxentino e galego, pronunciando, despois o presidente da Comisión, señor Otero, un notable discurso que versou encol da vida e da obra de Rivadavia nos

xentina e galega que foi moi aplaudido pola culta concurrencia.

O esceario adornado con soredade. No fondo dúas grandes bandeiras, arxentina e galega. Entre elas, sobre un trípode, un enorme retrato do prócer, feito o carbón polo distinguido artista Mallo López. Presideu o aito

A Comisión de Homaxe a Rivadavia ao pe de mausoleo facendo entrega da ofrenda floral

me tan ilustre, por moitos conceitos, como o primeiro presidente da República. Entendendo así, a Federación de Sociedades Gallegas, tomou a iniciativa pra que a nosa coleitividade se asociara ao povo arxentino, nos homaxes a tan eminente cidadano, convocando a unha reunión, no local da Federación, a varias entidades e publicacións. A esta concorreron delegados do Centro Gallego de Bós Aires, do Centro Gallego de Avellaneda, dos catro Centros provinciales, da Irmandade Galega, de Casa de Galicia, e dos periódicos A NOSA TERRA e "Galicia", quedando constituida unha "Comisión Gallega de Homenaje a Rivadavia", integrada polos señores seguintes: Manuel Otero, A. Alonso Pérez, Francisco Regueira, Avelino Díaz, José Barrueiros, Daniel Calzado, Indalecio Alvarez, Antonio Carballo, José Ma. Liñares, José M. Quintans e J. F. Longueira; acordándose realizar un homaxe que constara de tres partes: Unha ofrenda floral, colocada no mausoleo que garda os seus restos, na Praza Once, o mesmo día de cumplirse o centenario; un gran aito público, de carácter académico e colocar unha placa de bronce, con lenda alusiva a súa proxenie galega, no Colexio Nacional Bernardino Rivadavia, situado na Avda. San Juan 1545. O programa compreouse, tal cual se acordou.

O día 2 de setembre, a Comisión en preno, acompañada por numerosas persoas da nosa coleitividade, colocou unha espléndida coroa de froles no cenota-

albores do século pasado e a sinalificación que tuveron na historia arxentina. Explicando os motivos de por qué se lle rendía aquel homaxe, que eran os de ser fillo de galegos e por haber formado parte do Tercio de Galegos, as órdenes d'un galego ilustre, o inxeniero don Pedro de Ceuvino, na defensa de Bós Aires, cando as invasións inglesas. Despois, falou o secretario da Academia Nacional de Historia, doutor Enrique de Gandía, que dixo unha conceituosa conferencia sobre o significado da obra de Rivadavia, na evolución política arxentina. Colleitando moitos aplausos e sendo saudado e felicitado por varios dos presentes. Aituou con bon acerto unha excelente oración esta orgaizada e dirixida polo maestro Barrueiro, que executou un seleito programa de música popular ar-

a Comisión de Homaxe en preno. Agora solo falta a inauguración da placa, que xa está instalada; debendo realizarse nos derradeiros días de setembre, possegouse a ceremonia da inauguración, que iba a ser diante de 2.500 estudantes e profesores, pra data próxima e propicia, debido a razons de orden público, que son do dominio de todos.

A placa e mañífica. Arriba, no centro, está a efíxie do prócer; aos lados os escudos arxentino e galego facendo "pendant"; e abaxo a lenda seguinte:

"Al más grande hombre civil de la tierra de los argentinos", don Bernardino Rivadavia, de estirpe galaica.

Homenaxe de la colectividad gallega, en el centenario de su muerte.

1845 - 2 de setiembre - 1945.

AS ELEIÇÕES DO CENTRO GALLEG

O 21 d'este mes, leváronse a cabo as eleições na nosa gran entidade mutualista. Como de cote, presentáronse a competencia eleitoral, as catro Agrupacións que se disputan a Dirección do Centro.

Outuveron o trunfo "Celta" e "A Terra", mancomunadas, levando a mesma candidatura, na que figuram varios amigos nosos; amigos e correligionarios.

Dos cinco candidatos, que son a terceira parte da Xunta Directiva, que se renova todolos anos, catro, os señores Calzado, Longueira, Rodríguez e Núñez, son cen por cen republicanos, e tres d'elos son aderentes da nosa Irmandade.

Esperamos que, con este soplo liberal, democrático e galeguista, que entra na nova Xunta, a marcha do Centro, cara as súas obrigas con Galicia e a súa cultura, será de reita e firme; sen dúbidas e sen tropezos. Así o esperamos, pra ben da nosa Terra, pra orgullo do Centro e pra satisfacción da nosa coleitividade.

Casa OTERO

Placas Radiográficas

Artículos de Calidad ELIOT
Para Farmacias y Hospitales

Agujas y Jeringas Hipodérmicas
Catgut, Guantes, etc Perfumería

GENERAL URQUIZA 624
U. T. 45, Loria 8273

CASA DURAN

- SOMBREIROS
- CAMISAS
- BONETERIA
- PANTALOS

30 Gral. Bosch 30 U. T. 22 - 4405
AVELLANEDA (PIÑEIRO)

Voces de Solidaridade

Folgámonos de facer eiquí trascripción d'un artigo publicado polo órgao "Euzko Deya", de Bós Aires, no cal os bós irmáns vascos erguen a sua voz a prol dos dretos da Galiza, na hora do refacimento das Institucións da Repùblica Hespánica.

LOS GOBIERNOS AUTONOMOS

Acaba de formarse en Francia el gabinete catalán en el destierro. Bajo la presidencia del señor Irla se agrupan personalidades tan destacadas como las de los señores Antonio Rovira Virgili, Pompeyo Fabra, José Carner, Juan Comorera, José Xirau Palau y Carlos Pi Sunyer.

Desde que se constituyó, el 7 de outubro de 1936, viene actuando sin interrupción el gabinete vasco que preside el señor Aguirre, cuyos consejeros son los señores Jesús M. de Leizaola, Telesforo Monzón, Ramón M. de Aldasoro, Gonzalo Nardiz, Santiago Anzar y Eliodoro de la Torre.

El día 15 de noviembre de 1944 quedó constituido en la ciudad de Montevideo, bajo la presidencia de don Alfonso R. Castelao, el Consejo de Galicia, del que forman parte los señores Elpidio Vilaverde, Ramón Suárez Picallo y Antón Alonso Ríos, todos ellos diputados a Cortes. Para nosotras, y para todo el que sepa ver las cosas en su realidad, este Consejo de Galicia tiene toda la fuerza, la autoridad, el prestigio y la representación de un gabinete autónomo.

Representados en el gabinete central que preside el señor Giral vascos y catalanes, no hay razón alguna para que no lo estén los gallegos. Confiamos en que, dejando de lado consideraciones de tipo legalista ortodoxo —demasiado ortodoxo en una etapa revolucionaria—, se reparará esa omisión. Ella conviene

AXUDATE...

(Ven da paxina 3)

de nós...

Anda... anda... xa puidemos meter doulos remos no mar...

Os mariñeiros de Pepe do Rilo seguían rezando, e quedaban xa moi lonxe. Un berro d'anguria encheu o aire... ¡Acababa de tra galos o mar para sempre! Imposible o tornare para lles valere!

—¡Avante sempre; remade forte!.. ¡Avante! hala... hala...

E eu seguía botando un fío delgadiño d'aceite no mar. Acabouse o d'alcuza, e fun ceibando despois o do candil.

Xa viamos a Coitelada.

—¡Avante... ánimo...!

E pola popa iba caído, delgadiño... delgadiño... o fío d'aceite.

Chegamos ao abrigo do Segundo, e logo despois á Mugardos. No malecón agardábamos as nosas familias.

—Rapaces — dixen eu ao poñer o pé en terra firme —; rapaces, traballástedes ben. O traballo é unha grande virtude, é a vida mesma. Agora podedes rezar canto queirades, e facer os agasallos que vos dea agana á total-as virxes e santos de Chantrei e tres légoas mais á redonda.

E o recio vello Bastián botou un groulo de viño, con certa círomonia, como quen comulga nunha relixión d'héroes e homes de proveito...

tanto al Consejo que preside el señor Castelao como al gabinete del señor Giral; queremos decir, tanto a Galicia como a la República.

La única objeción que se hace a los gallegos es la de que no tienen aprobado su estatuto de Autonomía. Y ésto no es cierto, y hasta ha de resultar irritante a los gallegos. Estos tienen aprobado, y muy bien aprobado, su Estatuto. Son las Cortes republicanas las que no han aprobado aún, no obstante haberles sido presentada la Carta autonómica gallega hace nueve años. Pero tienen de ésto la culpa los gallegos?

Hasta que llegue el día de volver a la Península, fecha en que el Consejo de Galicia pondrá su autoridad en manos del pueblo gallego, al que dará cuenta de su gestión en el destierro, para que la apruebe o censure, los gallegos están representados por ese Consejo, y por ello ese Consejo debe ser invitado a designar un representante en el gobierno republicano central.

Hagamos bien las cosas, sobre todo cuando cuesta menos hacerlas bien. Y evitemos fricciones y molestias absolutamente innecesarias con un pueblo que ha de vivir, trabajar y defender la República juntamente con los demás pueblos del Estado Español.

Os Apuros do Porco

O porco está adoecido, seus berros non teñen fin: ve chegar o tan temido día do seu San Martín.

Busca quen lle dé unha man para a súa salvación, e pide axuda a don Xan, máis don Xan dille que non.

Quita o saúdo feixista e cocos faille a Inglaterra; Vaia que o poñan na lista de criminais de guerra!

Decretos da de amnistía e publica un foro novo; pero, ¿quén é o que se fía das doces verbas do lobo?

Con cinismo sen igual, proprio dos totalitarios, bótase de liberal.
(Nós somos os reaccionarios)

Xa non sabe qué dicir nin tampouco qué facer pra do pantano sair sen arriscar o poder.

Doulle agora por crear unha milicia civil.
¿Será que xa a militar váselle mostrando hostil?

Como bola sin manixa, anda dado a Belcebú; si o deixaran, é unha fixa que se entende con Moscú.

Oriol é o que paga o pato, pois corriendo vai e ven de Lausana a cada rato. Pásase a vida no tren.

Pero faga o que quixer, habrá de cumplirse o fallo, e moi pronto o hemos de ver esperneando no tallo.
Verdugulle.

¡Galicia! Nai e señora, sempre garimosa e forte; preto e lexos; onte, agora, mañán... na vida e na morte!

R. CABANILLAS

a nosa terra

BOS AIRES, OUTONO DE 1945

PRINCIPIOS DO
GALEGISMO
1 - Galicia, unidade cultural.
2 - Galicia, pobo autónomo
3 - Galicia, co munidade cooperativa.
4 - Galicia, celu'a de universalidades.

CHEGARON OS TEMPOS

por MANUEL PORTELA VALLADARES

Folgámonos de reproducir nas nosas páxinas, iste vñanífico artigo publicado no periódico "Galicia", de Toulouse (Franza), o 25 de Xulio de 1945. Non embargantes a sua outa edade e a sua outa categoría na política española (ex-presidente do Consello de Ministros da República), o seu longo marteiro baixo as gadoupas dos nazis

Eran as eleccións do 1923, as testas insuperabeis de Tuy. Un ovo en pé; un barudo berro de libertade e ascendimento; un rebon e un raio que estremecían a Terra nosa.

Entoleciamos; días de catorce mitins. As xentes deixaban casas e campos pra se xuntaren i henchente arrasadora. Endemais houbo na Hespaña ardentia e fervor asomellante, coua que se lle poidera comparar.

Eran centos de anos d'escravidume, erguendo os brazos arrancados e desfacendo cadeas. O Val do Rosal naquel Maio, non tiña rosas abondo, nin pomeras nin aturuxos bastantes para icramar a victoria polo oitenta e cinco por cento dos votos. Con riscos grandes, arrentes da morte por vegadas, a vontade popular saia das urnas limpia, rexia e direita coma unha frecha.

Penas perdidas. Espranzas que se afunden. No correio, rouáronos as actas e puxeron as que falsificaran os caciques, que, de toda Galiza, viñeran pra se misturar e igoalar coa escuma do presidio.

* * *

Tornaba eu de Pontevedra, onde a Audiencia consagrara o roubo, e na estazón de Guillarei agardábanme ao paso aqueles bos loitadores: o corazón amerjurado, puños e peito pechados.

—Don Manoel, faloume un mozo de Amorín, ¿pode escoitar

unha palabra a uns amigos? Fun con él; eran como setenta; o máis vello de vintecinco anos. Arrodeáronme, calados, os ollos baixos, un pecho negro nas frentes tamén.

Un rompeu: —E logo é certo que as nosas actas foron roubadas?

Sí, respondín, e véolle mal remedio. En Madrid, o vento será descontranós.

—E ben; ¿qué camiño tomar entoncens? ¡Botámmonos ao monte! ¡Somos mozos solteiros!

E eu, que sabía canto encerraba de resolução e de combate esta calidade, e que pras millas loitas fun "mozo solteiro"; eu, que sentía más ganas que éles de furar e desfacer cunha bala as ruindades da ley; e que cando con unha escopeta andaba polas serras do Faro e do Farelo, pola das Pedras Apañadas e a Segundeira, polas Médulas, o Acibal, o Seixo e o Suido, sintido remexer os rezagos de guerra céltigos, ibáseme o pensamento a cabilar na rebeldía por aqueles outos e regatos, contra a inxustiza, a servidume, a exprotazón que azoutan aos galegos, houben de contestar aos hirmáns de sangue e de espírito: —Non, ainda non chegou a hora. Hai que agardar. E mentras, s'endurecer, por ferro na alma, se preparar, e non deixar que saia do peito este lume que nos queima. "Hai tempos d'andar de cruxa, e tem-

na França asoballada e as suas moitas augurias de eisilado, o esgrevio don Manoel Portela Valladares amostra o seu rexo aro eo seu alumante patriotismo galego, escribindo no noso idioma coa paixón e afervoramento d'un arriscado mozo de vinte anos.

pos de voar coma falcón", dixo un gran rei de Portugal. Agora temos de andar as escuradas, non dar a cara os que, máis

Portela Valladares

ruins, son más fortes. Día virá en que voaremos coma falcón por riba dos montes, no ceo cráneo, pra nos abater fulminantes sobre dos enemigos das liberdades e da razón da nosa Galiza.

Eses tempos son chegados. Adiante, amigos! Non a morrer, sinón a vencer, pola Terra. O agudo crecente da fouce ben outo na man!

que puras patrañas, nas que é imposible crér.

Sant-Iago Alvarez, é un mañílico, recio e valente loitador, como tantos outros que ten dado a nosa Terra, desde o fondo da súa historia, de espírito liberal e democrático. Pero Alvarez é o símbolo, o xefe, o Adiantado, hai que liberal-o a él, e con él a toda esa enorme masa humana, que aferrollada, xime a súa dóor nas mazmorras e nos campos de concentración falanxistas. A continuación, publicamos o telegrama que o coronel Lister, xefe do exército republicano, lle enviou ao presidente do Consello de Galicia, don Alfonso R. Castelao, que dí así:

“Castelao — Buenos Aires. “Santiago Alvarez comisario milicias gallegas durante defensa Madrid después comisario del Quinto Regimiento y Sebastián Zapirain, comisario del Cuarto Regimiento durante la batalla de Guadalajara, están arrestados en Madrid. Te ruego hagas todas las gestiones para hacer cesar las torturas y evitar sean asesinados por Franco y Falange. Salutaciones que Lister”.

Sant-Iago Alvarez sa parte, ocupamos como sempre o posto que nos corresponde de vixias e de animadores da opinión antifeixista, a fin de evitar dous crímenes máis.

Xa se está vendendo que toda esa bambolla de indultos, amnistías e "perdones", non son más

O problema de Galiza, hacha diante de todas — ten ante nós características especiais: a nosa propiedade rústica sería absurda sometela as soluzóns de Castela ou Andalucía. E o noso vivir, e a nosa cultura demandan particulares ensinos.

A Autonomía pra Galiza non é só un direito, é unha soluzón política e social; senón o que se pode chamar unha necesidade orgánica.

* * *

E o pensamento galego temperado, humano e tolerante, é unha necesidade compensadora nas tendencias de violencia e imposición que aparecen noutras árees. Abafalo, sería un dos maiores males que poideran caer sobor da Hespaña.

O non disfrutar da Autonomía que por direito e por lei nos corresponde, custou a vida a cincuenta mil galegos asesinados por Franco, levounos a tere que se batir uns contra os outros. Celou nunha terra clemente os odios queimadores da África, e perdeu a República. Sin Galiza, Franco non tería o Ferrol e os seus barcos, nin o abasto do noso mar e do noso gando; e Oviedo sin o socorro "dos percebes" da Cruña, houbera caído, cambiando un soio destes factores a sorte da guerra. Foi a obra do ministro que apuñalou á Terra arrastrando ao Goberno a todas as ameazas pra que non rexira o Estatuto Galego. O nosa situación foi de desprezo e aldraxe lanzados á cara, de pornos en excepcional indignidade política.

India o Poder Central serviu de instrumento de novo — en louco suicidio — pra atormentar e retorcer a vida galega.

Esta guerra viuse, acrecentado, o mesmo na U.R.S.S. que nos EE. UU., o poderío e a riqueza e o total valimento das Autonomías e confederazóns.

* * *

Quero expoñer un pensamento que moitos tuveron xa: A Autonomía e o Estatuto de Galiza han ir e rexir ao mesmo tempo que os outros Estatutos. Temos no pasado, tan fonda e outa razón coma calisquer outro povo. Pol-a forza, coma eles, perdemos direitos e libertades. E de mais antigo e de mais miseraria son os nosos sofrimentos! A cuestión social — a que vai

Irmáns en Galiza! Veñen os tempos de voar coma falcón. Miramos adiante; respondamos á guerra coa guerra; a cada arma, coa mesma arma. Baixo unha soia voz de "UNIDADE"; pol-o direito, pol-a razón, pol-a dignidade de Galiza!

Sant-Yago Alvarez, Xefe das Milicias Galegas que Loitaron Conta Franco pol-a Libertade de Hespaña, Caiu nas Gadoupas da Falanxe

Sant-Yago Alvarez

A fin do mes pasado, a prensa diaria publicou a noticia de que dous valerosos loitadores anti-feixistas, habían sido collidos pol-a policía franquista. De seguida, don Alfonso R. Castelao, recibiu un cablegrama de Lister, desde Tolouse (Francia), onde lle pedía que fixera todas as xestións posibles, entre a colectividade galega republicán, a fin de que coa forza da opinión pública, se evitara que Alvarez e Zapirain foran asesiñados polos esbirros da Falanxe.

Axiña, coa premura que o caso requería, se mobilizou a colectividade. Entidades, agrupacións de artistas, sindicatos obreiros e democráticos, personalidades de todal-as tendencias, fixeron pesar as súas influencias e o seu prestixio para salvarles a vida a estes nobles e valentes loitadores da libertade e da democracia. Por fortuna, algo se consigüeu; pol-o de pronto se evitou que foran fusilados de inmediato, quedando suxetos a proceso, calmándose un pouco a ansiedade pública. Pero non hai que durmirselle. Conven estar alerta, pois non se pode confiar na "xusticia" da Falanxe. Pol-a no-

Homaxe ao Dr. Sanchez Guisande

Un grupo de caraterizadas persoas da nosa colectividade, pol-a súa longa i-eficaz aitu-

ción, están organizando un gran homaxe ao profesor i-ex Decano da Facultade de Medicina de Zaragoza, doctor Sánchez Guisande. Consistirá éste nun banquete que se levará a cabo o 18 de mes entrante, as 12 horas, no amplio salón Babilonia.

Este aito, que atopou unha grande e fonda simpatía no noso ambiente colectivo, alcanzará, sin dúbida algúns, contornos pouco comúns. As adesións recibidas son moitas, tanto de esta Capital como do interior.

En verdade, poucos, moi poucos, agasallas tan ben merecidos. Home de eminentes dotes intelectuais, postas ao servicio da colectividade desde o intre mesmo da sua chegada forzosa a esta terra, o profesor Sánchez Guisande, é un profesional que exerce a súa función específica como un verdadeiro sacerdicio. As nosas xentes, que saben distinguir, lle tributarán ese día, o cálido homaxe da súa admiración e do seu afecto.

A Comisión organizadora está composta polos seguintes señores: Daniel Calzado, Tomás López, Rodolfo Prada, José M. Quintans, José B. Abraira, Eduardo Díaz, Dr. Ramón Rey Baltar, Francisco Regueira, Luis Guedes, Antonio Alonso Pérez, Manuel Puente, Valeriano Saco, Claudio Fernández, José Da Porta, Manuel Roel, Perfecto López, Faustino Iglesias, Antonio Carballo, Eduardo Alvarez, Juan F. Longueira, Francisco V. Vázquez, Dr. Manuel Calvo, Gerasio González, Javier Vázquez Iglesias y Miguel Portela.